

Jankovića sta dvignila umetno ustvarjen strah in slovenska radodarnost z državljanstvi

Relativni zmagovalec predčasnih volitev Zoran Janković je na volitvah prejel dobrih 300.000 glasov. Vsi komentatorji so se veliko ukvarjali s strukturo tega volilnega telesa, ob tem pa so se v celoti namerno izognili analizi strukture njegovih volivcev z vidika novih državljanov. Čeprav je ta najpomembnejša za matematično in logično razumevanje rezultata.

Slovenija je ob nastanku leta 1991 in leta 1992 podelila 200.000 državljanstev priseljencem iz nekdanjih juhoslovanskih republik. Glede na visoko rodno v tej populaciji je ta številka do leta 2011 narasla na 220.000. V času balkanskih vojn se jih je v Slovenijo postopoma priselilo še najmanj 40.000, postopoma so si uredili državljanstvo in s tem volilno pravico. Kresalova je podelila stalno bivališče za nazaj še približno 20.000 takoimenovanim izbrisanim in mnogi so si nemudoma uredili državljanstvo ter pridobili volilno pravico. Volilno telo novih državljanov je tako naraslo na najmanj 280.000 volivcev, upošteva mešane zakone in njihov posreden vpliv pa domet seže do 350.000 volivcev.

Janković ni prepričal vseh, vsi niti niso prišli na volišča. Vendar pa je povsem očitno velika večina novih državljanov disciplinirano glasovala zanj. Zagotovo med 180 in 200.000 glasov je Janković dobil od novih državljanov. Udeležba v blokovskih naseljih, kjer je največja osredotočenost novih državljanov, je bila namreč neverjetno visoka. Na posameznih voliščih je presegala tudi 90%, kar se ni zgodilo še nikoli doslej. Kako je Janković to dosegel oziroma kako so to ljudje iz ozadja njegove volilne kampanje to dosegli? Po moji oceni in informacijah mojih prijateljev in znancev, ki so bili ali v volilnih odborih ali so volili na blokovskih voliščih v Ljubljani, Celju in Kopru, je bilo mogoče opaziti:

1. množično udeležbo volivcev s tujim naglasom ali volivcev, ki sploh niso odprli ust, na volišča pa so prihajali v skupinah po 10 ali večjih
2. udeležbo volivcev v športnih oblačilih (trenirkah), ki so imeli na roki s kemičnim svinčnikom napisano številko, ki jo morajo obkrožiti na glasovnici
3. opazovalce udeležbe na voliščih, ki so v skupinicah po dva ali trije postavali pred ljubljanskimi volišči in stalno telefonirali; večina je govorila v srbskem jeziku

Znanec, ki je prav tako priseljenc iz Bosne, natančneje iz Bihača, mi je dejal, da so ga v sredo, zadnji teden pred volitvami, poklicali iz bošnjaškega društva, kjer je član in mu zabičali, da mora voliti Jankovića. Kajti če ga ne bo in bo zmagal Janša, mu bodo vzeli državljanstvo in ga izgnali nazaj v Bosno. Ker je zavrnil, češ da je musliman in da sploh ne bo šel volit, je dobil še obisk na domu in bil deležen ponovnega prepričevanja, ob tem pa sta mu obiskovalca kazala še nekaj dni staro Delo s člankom o skrajnih desničarjih v SDS in javnomnenjsko anketo v istem časopisu, ki je kazala visoko zmago Janše. Prepričevala sta ga, da Jankovića podpira tudi mufti in da bo Janković zgradil džamijo. Na koncu sta mu ponujala celo 50€, če bo šel glasovat za Jankovića. Ni šel in njegova družina tudi ne, vendar pa so šli skoraj vsi njegovi znanci in prijatelji oziroma velika večina članov društva.

Podobne informacije prihajajo tudi iz drugi okolij, kjer živijo priseljenci. Zadnji teden pred volitvami je praktično vsak novi državljan dobil klic po telefonu, veliko pa tudi obisk na domu ali v službi. V podjetjih mestne občine Ljubljana, kot na primer v Snagi, so jih kar sklicali skupaj po skupinah in jim zabičali, da morajo voliti Zokija. Vsak je moral tudi povedati, na katerem volišču bo volil. Pristop je bil v osnovi do vseh enak in je temeljil na širjenju strahu pred visoko zmago desnice in domnevnim odvzemom državljanstva. V javnih podjetjih je zalegla tudi grožnja z izgubo zaposlitve, češ da bodo ob varčevalnih ukrepih desnice "južnjaki" najprej na vrsti.

Janković ni imel organizirane stranke kot ostali, imel pa je v vsakem mestu poseben štab, ki se je ukvarjal samo s klicanjem novih državljanov. Razpolagali so s kopijami volilnih imenikov in seznamami iz uradnih evidenc prebivalstva. Takšen štab so imeli celo pri nas na Vrhniki, v njem pa so bili v glavnem upokojeni oficirji in podoficirji nekdanje JLA.

V Ljubljani in nekaterih mestih, pa tudi na podeželju, je podobna akcija potekala med člani in simpatizerji Zveze borcev za vrednote NOB. Tudi ta akcija ni temeljila na pridobivanju volilcev za program, ampak na strašenju. Strašenju pred premočno zmago SDS, pred Janšo in pred cerkvi podrejeno desnico in njihovo vlado. Članom ZZB so govorili, da jim bo desnica pobrala borčevske pokojnine, prav tako pa tudi razne dodatke, ki se prenašajo na člane njihovih družin. V ta del se je vključila tudi Zveza društev upokojencev pod vodstvom Mateje Kožuh Novak. Potekala pa je predvsem tam, kjer imajo zanesljive predsednike krajevnih društev in je bila manj uspešna, saj je bila upokojenska populacija v veliki meri nastrojena proti Jankoviću, ker je obljubljal sprejem na referendumu zavrnjene pokojninske reforme. Kljub temu pa so del omrežja ZDUS neutrudno uporabljali za širjenje strahu pred premočno zmago desnice, češ da ta povsod po Evropi niža penzije.

Že dve desetletji slovenska javna občila in levičarska propaganda prepričujejo prebivalstvo v Sloveniji, kako vojaško ustrojena je Janševa SDS in kako vse gradi na negativnih čustvih ter strašenju ljudi. Mogoče tudi zaradi obrambe pred takšnimi napadi so tako v SDS kot v drugih dveh strankah desnice, torej v N.Si in SLS v minuli volilni kampanji poudarjali samo program, rešitve in povezovalnost. V nasprotju s tem pa je Zoran Janković nastopal grobo, napadalno in izključevalno. Mnogim volilnim teoretikom ni bilo jasno, zakaj to počne, saj se takšna drža običajno na volitvah ne obrestuje. A to prepričanje se je podrlo na volilno nedeljo, pravi vzroki pa se kažejo šele sedaj, ko lahko iz drobcev dogajanj na volilni dan in v dneh pred njim sestavljamo bolj popolno sliko. Jankovićeve izključevalni nastop je bil namreč namenjen podpori akciji med novimi državljani, ki so jih skušali predvsem s strašenjem množično pripeljati na volišča. Kot je pokazala nenavadno visoka volilna udeležba v krajih, kjer je največ priseljencev in rezultat po posameznih okrajih in enotah, je bil Janković pri tem uspešen.

Manipulacija z javnomnenjskimi raziskavami je prav tako opravila svoje. Pri tem je prednjačil časopis Delo. Najprej je ob štartu nameril zmago Jankoviću, nato Virantu in zadnji teden, ko je bilo treba strašiti nove državljane, Janši. Vsakič tisto, kar so oblikovalci Jankovićeve kampanje želeli. Visoko zmago SDS in dober rezultat SLS in NSI so ob koncu kampanje kazale tudi druge ankete, ki so podcenile Jankovićevo volilno telo oziroma ga niso zajele. Novi državljani namreč skoraj nimajo telefonskih števil v imeniku, zato jih računalniški vzorec za klicanje ne more zajeti. Do teh volitev se ta metodološka napaka ni toliko razkrila, ker še nikoli doslej mobilizacija tega dela volilnega telesa ni bila tako visoka.

Jankoviću pa je do zmage in posledično desnici do poraza pomagala tudi pregovorna cincavost in dlakocepnost Slovencev. Zadnje dni pred volitvami sem srečeval znance in prijatelje, ki so bili sicer že popolnoma prepričani v zmago desnice in še posebej Janše in se jim je zdelo to edino dobro za prihodnost države, a hkrati niso vedeli, ali bodo sploh šli na volitve, češ da je vse že tako odločeno in da nekaj glasov ne spremeni ničesar. Slišal sem celo mnenje, kako Janša ne sme dobiti preveč, da se ne bo prevzel in nato obračunaval s svojimi političnimi nasprotniki, namesto da bi se ukvarjal z reševanjem države, pa da ne bi smel kupiti hiše v Velenju predvolilnem času. Pa bolj kot z Jankovičem so se nekateri ukvarjali z dolgimi razglabljanji o tem, ali sta Janša in Virant res skregana ali pa je vse skupaj le igra, ali je prav, da cerkvena N.Si spet pride v parlament, ali Janša preveč poudarja svojo računalniško pismenost in Jankovićeve grehe v Mercatorju, pa zakaj je Žerjav podprl pokojninsko reformo, čemu sedaj spet Zbor za republiko brez viranta, pa kakšen je ta Popovičev kandidat na Janševi listi itd... In tako brez konca in kraja vse do šoka na volilno nedeljo zvečer.

Na drugi strani pa je Jankovićeve štab resnično deloval po vojaško. Mobiliziral je na desettisoče volilcev, ki niti niso vedeli, kdo je kandidat v njihovem volilnem okraju ali katere stranke so prisotne na glasovnicah. Grožnja se je glasila: "Voli Zokija, ima številko to in to, sicer ti bo Janša vzel državljanstvo!"

Janković je dobil na volitvah dobrih 300.000 glasov. To je 15% prebivalstva, manj kot petina celotnega volilnega telesa in manj kot tretjina vseh volilcev, ki so glasovali. Kljub temu pa je kot

posamična stranka dobil največ. Slabih 200.000 glasov so mu prispevali novi državljani. Teh je bilo videti zelo veliko okrog njega na slavju po razglasitvi rezultatov. Slavilo se je z južnjaško glasbo in skandiranjem Zoki - Zoki ter Tito - Tito. Ostalih dobrih 100.000 glasov je Janković dobil od Slovencev, ki so se po ukazu Milana Kučana in Janeza Stanovnika disciplinirano kot prava vojska prelili iz LDS in Zaresa ter deloma iz SD-ja k novemu vodji levice. Slovenija bo tako zaradi velike radodarnosti z državljanstvi in nedokončane razgradnje starih omrežij ob 20. obletnici državnosti in samostojnega življenja dobila za predsednika vlade Srba in socialističnega tajkuna v eni osebi.

Tomaž Majer